

*** KLADRUBSKÉ NOVINY 12/2016 ***

Zpravodaj územního samosprávného celku

Vážení a milí spoluobčané,

dovolte, abychom Vám popřáli příjemný předvánoční čas, hodně zdraví, radosti, energie a spokojené Vánoce a celý nový rok 2017. Zastupitelstvo obce Kladruby nad Labem

Zakarpátí na Pardubicku – můžeme činit dobré skutky

Pardubický kraj se již delší dobu věnuje navazování kontaktů v oblasti Zakarpatí, resp. Zakarpatské Ukrajiny. Dříve toto území patřilo k naší Československé republice pod označením Podkarpatská Rus a ještě dříve pod Rakousko – Uhersko.

V době první republiky vznikl nedaleko hlavního města Užhorodu v Tuřích Remetách státní hřebčín.

V něm byli chováni hlavně huculové a teplokrevní koně. Řada pracovníků, kteří pracovali v československých státních ústavech s chovem koní, v Tuřích Remetách začínala svoji odbornou kariéru. Z Tuřích Remet pak pokračovali do Topolčianek, Nemošic, Albertovce, Netolic, Písku, Tlumačova a nakonec do Kladrub n. L.

Když Pardubický kraj poslal nabídku k možné spolupráci se Zakarpatím, zcela přirozeně se nabídla možnost navázat dávné kontakty s Tuřími Remetami. Ve dnech 24. a 25. 10. 2016 přijeli zástupci měst a obcí ze Zakarpatské Ukrajiny do Pardubic. Bohužel mezi nimi chyběl pan starosta z Tuřích Remet Mychaljo Bihan, který nedostal vízum pro cestu do Čech. To ovšem nijak nevádí budoucí spolupráci. Velmi dobře ho zastoupil starosta města Perečin Ivan Pohorilyak. Díky tomu vzniká možnost budoucí návštěvy této oblasti. Již počátkem ledna příštího roku zřejmě pojedí ekipa z Pardubického kraje na Zakarpatskou Ukrajinu. Jejím cílem bude jednak seznamování s příslušnými komunikativními oblastmi a dále také pomoc tamním obyvatelům, kteří žijí vesměs velice chudě. V místě, kde byl v Tuřích Remetách hřebčín, je dneska psychiatrická léčebna. Ve městě je kromě správních institucí také školka a škola. Rádi bychom vás, a nejenom obyvatele našich obcí, požádali o možnou pomoc dětem a obyvatelům léčebny v Tuřích Remetách. Na OÚ do Kladrub n. L. můžete přinést drobné užitečné dárky (nové či dobře zachovalé) – hrníčky, talíře, povlečení, hračky nebo také něco dobrého (čokoládu a jiné trvanlivé sladkosti), protože pardubická ekipa, ke které bychom se rádi připojili, tam pojedí v době pravoslavných Vánoc. Předem velice děkujeme za Vaše pochopení a vcítění se do tamní situace. V budoucnu bychom pro naše obyvatele rádi zorganizovali větší výměnou návštěvu do Tuřích Remet. Je důležité vědět, jak se žije na různých místech nedaleko naší země. PS. Věci můžete přinášet během úředních dnů až do Nového roku.

Mikrobus pro dopravu našich občanů

Na základě dřívějších žádostí o zlepšení dopravní dostupnosti hlavně z Komárova a Bílé Vchynice pokračuje mikrobus pana Janka ze Semína v dopravě našich občanů zkušebně do konce letošního roku. Jezdí jednou za 14 dní ve čtvrtek odpoledne a jezdí k nákupnímu středisku Tesco a Penny v Přelouči. Odjezdy jsou ve čtvrtek v 16 hodin z Bílých Vchynic od točny, následně ze zastávky od hasičské zbrojnice, odjezd z Koles v 16.10, z Komárova v 16.15, odjezd z Kladrub ve 16.20, příjezd do Přelouče k zastávce u Tesca v 16.30, k Penny v 16.35 hod. Odjezd z Přelouče od Penny bude v 18.00 hod., od Tesca v 18.05 hod.

Cena dopravy je následující: Bílé Vchynice – Přelouč a zpět (2 x 30,- Kč), Kolesa a Komárov – Přelouč a zpět (2 x 25,- Kč), Kladruby n. L. – Přelouč a zpět (2 x 20,- Kč).

Termíny cest v listopadu a prosinci jsou následující:

Čtvrtky: 24. listopadu a 8. a 22. prosince 2016.

Tímto způsobem rádi vycházíme vstříc občanům, kteří se nemohou dostat autem či linkovým autobusem do Přelouče. Pokud však bude zájem stále tak nízký, jaký je, budeme muset v novém roce tuto službu ukončit.

Předvánoční floristický kurz

V sobotu 26. 11. 2016 můžete navštívit specializovaný kurz pro začátečníky i pokročilé, během něhož si můžete vyrobit pěkné doplňky pro váš vánoční stromeček, stůl, okna či vchody domů. Od 9 hodin na obecním úřadě v Kladrubech nad Labem se Vám bude věnovat paní místostarostka Věra Vnenčáková. Nebojte se přijít a něčemu užitečnému a zároveň hezkému se přiučit, nebo naopak ještě své umění zdokonalit či pomoci sousedovi s jeho snahou o vánoční výzdobu. A přitom si můžete pěkně popovídat. Na kurz si přineste větvičky jehličnanů, svíčky, ozdoby či další vhodné doplňky.

Rybí speciality

Ve stejný den 26. 11. nabízí Císařský hostinec od 14 do 22 hodin rybí speciality, takže si budete moci dát k pozdějšímu obědu či k večeři nejenom kapra, ale i tolstolobika, lína a další.

Rozsvěcení vánočního stromečku

Na neděli 27. 11. hodin od 17 hodin je naplánováno rozsvěcení vánočního stromku, v letošním roce doplněné o výroční jarmark. Děti z mateřské školky a studenti z kladrubské školy (SŠCHKJ) připraví vhodné výrobky, které budou nabízet, aby tímto výtěžkem podpořili aktivity svých škol. Přijedou i prodejci drobných vánočních dárků z chráněné dílny z Přelouče či pan Rochl se světélkujícími zvířátky, balónky a cukrovou vatou. Pro účastníky akce bude připraveno rovněž občerstvení a pro děti ještě navíc svezení na ponících (v minulých letech se velice líbilo). Těšíme se na vaši hojnou účast.

Do kladrubského Coopu před svátky

V Coopu v Kladrubech nad Labem si můžete před vánočními svátky nechat připravit pěkný vánoční balíček (potravinový, kosmetický apod.). Zároveň si můžete se slevou pořídit třeba nejoblíbenější české šampaňské Bohemia demi sekt za 109,- Kč/láhev, krušovické pivo dvanáctku za 9,90 Kč/láhev, kuřecí prsní řízek (67,90/0,5 kg), kofolu (16,90/2litry). Slevy platí do 31. 12. 2016. V obchodě přijímají paní prodavačky také objednávky vek, salátů a klobás. Coop je otevřen každý den mimo neděle od 7 hodin, v úterý do 12.30, v sobotu do 9.30, v ostatní dny do 16 hodin, s hodinovou přestávkou na oběd mezi 13. a 14. hodinou, na Štědrý den bude otevřeno od 7 do 10 hodin ☺.

Předvánoční a novoroční koncert v kladrubském kostele

Obecní úřad ve spolupráci s Národním hřebčínem v Kladrubech n. L. si Vás dovolují pozvat na dvě akce pořádané v kladrubském kostele sv. Václava a Leopolda. V pátek 9. prosince se od 17.00 hod. uskuteční koncert hudebního tělesa Virtuosi di Praga, který bude spojen s vystoupením pěveckého sboru Myšáci ze Základní školy ze Řečan n. L. Virtuosi di Praga pod vedením dirigenta Oldřicha Vlčka se zde představili již v roce 2007 společně s pěvci Národního divadla a také v loňském roce. Vstupné 80,- Kč. Lístky na tento koncert si můžete zakoupit v předprodeji na obecním úřadě a následně před koncertem v kostele. Vzhledem k loňskému velkému zájmu doporučujeme dřívější zakoupení.

Na středu 28. prosince 2016 od 18 hodin je na témže místě naplánován novoroční koncert, v němž se představí přeloučský pěvecký sbor J. B. Foerster. Vstupné 50,- Kč. Lístky bude možné zakoupit na obecním úřadě a následně v kostele. Srdečně vás na obě akce zveme.

Silvestr v Kladrubech

Na poslední den v tomto roce Vás srdečně zve firma Rusín do Císařského hostince v Kladrubech n. L. na Silvestrovské zabíjačkové hody. K tanci i poslechu nám bude hrát živá hudba. Cena vstupenky činí 500,- Kč, v ceně vstupenky je pohoštění, hudba a novoroční přídavek. Vstupenky je možno zakoupit od 20.11.2016 v Císařském hostinci. Můžete se těšit na bohatý program 😊. Případné dotazy rádi zodpovíme na tel. č. 774 074 357.

Semínská vrata 70 km

V průběhu měsíce října se podařilo ve spolupráci se SÚS Pardubice a cestmistrovstvím v Přelouči (Jakub Kopecký) instalovat na dopravní značky u Semínských vrat doporučenou rychlost.

Kontrola kotlů

Již několik let mají všichni vlastníci nemovitostí povinnost nechat si zkontrolovat a vyčistit všechny typy komínů, které používají v domácnosti nebo ve výrobním procesu. Od nového roku k tomu ještě přibyla povinnost kontroly kotlů nebo výkonnějších kamen na tuhá paliva, jež přesahují výkon 10 kW. Kompletní seznam odborně způsobilých osob pro tuto kontrolu naleznete na www.aptt.cz/kontrolakotlu, jedná se o webové stránky Asociace podniků topenářské techniky. Mezi tyto techniky patří např. také pan Bedřich Komárek z Litošic (tel. 722 157 744), který provedl tuto kontrolu již například v Komárově.

Prodej hospody v Bílých Vchynicích

Na úřední desce můžete nalézt nabídku prodeje hospody v Bílých Vchynicích. Její prodejní účetní cena činí 1,5 mil Kč. Jedná se o stavební parcelu č. 37 (706 m²) s budovou č. p. 38 a další pozemek p. č. 458 (736 m²), hospoda disponuje velkým sálem a zahradou se stodolou. Po příslušných opravách by nadále mohla sloužit svému původnímu účelu (což by bylo pozitivní) nebo by mohla být využita jako kulturní prostor (muzeum, ateliér...).

Úklid obcí

O druhé listopadové sobotě proběhla brigáda na úklid obcí. Ráda bych poděkovala všem, kteří se jí zúčastnili a přispěli tak k lepšímu vzhledu našich obcí. Díky patří i těm, kteří si uklidili před svými domy a zahradami. Neaktivnější byli opět obyvatelé Bílé Vchynice. Další podobná akce se plánuje na jaro (1. dubna).

Hasiči z Kladrub n. L. vzorně uklidili okolí lípy před mateřskou školkou, odstranili již značně poškozený živý plot a betonové části pod zemí z původního oplocení.

V úklidu obcí pokračoval v letošním roce Jan Pokorný a v průběhu sezóny se zde vystřídali jednak pracovníci zprostředkovaní přes úřad práce, tak i brigádníci. O pravidelné sekání trávy v Kolesách se vzorně stará Martin Kocman. Rádi bychom všem poděkovali za jejich snahu o lepší vzhled obcí. Od poloviny listopadu doplňuje činnost J. Pokorného (z důvodů jeho zdravotního stavu) Karel Sobotka.

Rekonstrukce atria v rámci programu Škola pro udržitelný život

Milí občané Kladrub nad Labem, v červnovém vydání Kladrubských novin jsme vás, my žáci Střední školy chovu koní a jezdeckví Kladruby nad Labem, v článku *Zlepšeme společně místo, kde žijeme a studujeme – aneb projekt Škola pro život* informovali o zapojení školy do programu, v rámci kterého byl vypracován projekt na rekonstrukci školního atria.

Přestože jsme nevěděli, zda náš projekt bude schválen, nelenili jsme a učinili řadu dílčích aktivit, které byly důležité pro případ, že by projekt mohl být realizován. Vyměřili a spočítali jsme plochu atria a dřevěných lavic. Kontaktovali jsme nejbližší prodejny a zjistili aktuální ceny materiálu na zhotovení

sedáků lavic, ceny nové dlažby a zednických prací. Pozvali jsme panu Sůru, majitele firmy Elektrovasury, aby zhodnotil stav atria, navrhl postup opravných prací a předběžně nás informoval o nákladech zamýšlené rekonstrukce.

Na začátku nového školního roku jsme se dozvěděli, že nám štěstí přálo a že náš projekt byl schválen. Poté, co byla v září podepsána smlouva *O spolupráci při realizaci aktivit v rámci projektu „Stabilizace a rozvoj sítě národního programu Škola pro udržitelný rozvoj“ mezi školou a Střediskem ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER, Brontosaurus Krkonoše*, jsme se pustili do realizace projektu, na který škola získala finanční částku 58 tisíc korun. Za tyto peníze byla v říjnu nakoupena nová dlažba do části atria a dřevo na nové sedáky, které budou umístěny na stávající zděné lavičky. Dále z této sumy budou hrazeny práce, které souvisí s opravou zděných lavic, okraje jezírka a pokládkou nové dlažby. Tyto práce začal v posledním říjnovém týdnu provádět pan Pavel Netolička z Labské Chrčice, který jako jediný oslovený byl ochoten provést práce v potřebném termínu. Pokládka nové dlažby byla dokončena 15. 11. 2016. Poté pan školník umístil na zděné lavičky nové dřevěné sedáky a provedl podzimní úpravu stávající zeleně. V současné době v atriu průběžně probíhají úklidové práce – hrabání a zametání stále padajícího listí a žaludů z našeho krásného dubu.

V průběhu realizace projektu jsme pořídili velké množství fotografií, z kterých připravujeme výstavu, která bude umístěna v prostoru atria. Na konec listopadu se chystáme zorganizovat slavnostní otevření atria, na které tímto zveme všechny přátele školy a místní občany Kladrub nad Labem. Slavnost se uskuteční v pondělí **28. 11. 2016 od 14:00** v prostoru atria.

Ještě máme pro Vás jednu zprávičku – abychom mohli atrium plně využívat, vymysleli jsme ještě jeden mikroprojekt. Pojmenovali jsme ho **Posezení před tabulí**. Cílem projektu je za získané peníze ve výši 10 000,- Kč vybavit atrium mobilními lavičkami, tabulí a nástěnkami. Toto vybavení nám umožní realizovat hlavní cíl rekonstrukce atria – vytvořit zde venkovní učebnu a společenské místo pro setkávání a organizování různých kulturních akcí nejen pro nás žáky školy, ale také pro občany obce Kladruby nad Labem. Držte nám prosím i tentokrát palce, aby náš mikroprojekt byl schválen a abychom se společně mohli těšit z výsledku naší aktivity.

Za studenty a zaměstnance SŠChKJ Monika Karásková

Akce

- 26. 11. – vánoční floristický kurz, od 9 hod. v Kladrubech n. L.
- 27. 11. – rozsvěcení vánočního stromku, od 17 hod. v Kladrubech n. L.
- 28. 11. – Otevření atria ve škole SŠChKJ Kladruby n. L., 14 hodin
- 3. 12. – Evropou na kole - beseda s Václavem Chlumským z Chlumce, 16.00 Kladruby nad Labem, 18.30 Bílé Vchynice
- 4. 12. – Mikulášská nadílka v hostinci U Černého koně v Kladrubech nad Labem od 17 hodin
- 4. 12. – Mikulášská nadílka v Penzionu Kolesa od 17 hodin
- 5. 12. – Mikulášská nadílka v klubovně v Bílých Vchynicích od 17 hodin
- 7. 12. – Vánoční akademie Střední školy chovu koní a jezdeckví ve školní jízdárně, 13.00 hod.
- 9. 12. – Vánoční koncert – Virtuosi di Praga + Myšáci, kostel sv. Václava a Leopolda, Kladruby n. L., 17 hod., 80,- Kč
- 28. 12. – Smíšený pěvecký sbor J. B. Foerster a Přelouč, kostel sv. Václava a Leopolda, Kladruby nad Labem od 18. hodin

Sídlo redakce: Obecní úřad Kladruby nad Labem 110, 533 14 Kladruby nad Labem, tel.: 466 932690, 466932126, e-mail:

obec@kladrubynadlabem.cz.

Kladrubské noviny - občasník, vydává: Obec Kladruby nad Labem, IČO 00273767. Povoleno MK ČR E 22064 ze dne 27. 3. 2015.

Úřední hodiny: Po a St: 8.00 – 12.00 13.00 – 17.00. Počet výtisků 350, neprodejné. Datum vydání: 21. 11. 2016.

Šéfredaktorka Ing. Lenka Gotthardová, CSc.

PŘÍLOHA

Evropsky významná lokalita - Kladruby n. L. v Natuře 2000

Dlouhá léta (minimálně posledních 10 let) byla vedena polemika o zařazení části území Kladrub nad Labem do Natury 2000. V tomto směru se po celou dobu shodoval názor obce a hřebčína, že naše území je již dostatečně chráněno jinými opatřeními, včetně Národní kulturní památky. Nicméně od května letošního roku byla část našeho území přes nesouhlasné dopisy ze strany obce i hřebčína, zařazena do Natury 2000. Pro přehled si sdělíme, jaká nařízení vlády, ministerstev či dalších institucí mají působnost na našem území:

1. NKP (národní kulturní památka) – Nařízení vlády č. 132/2001 Sb., ze dne 28. března 2001, o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky s účinností od 1. ledna 2002 (historický areál hřebčína v Kladrubech nad Labem včetně kmenového chovného stáda starokladrubských běloušů /65 klisen a 4 hřebci/);
2. EVL (evropsky významná lokalita v rámci NATURA 2000) – Nařízení vlády č. 73/2016 Sb., ze dne 3. února 2016, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit s účinností od 1. května 2016;
3. KPZ (krajinná památková zóna) – Opatření obecné povahy č. 1/2015 o prohlášení části krajinného celku – území Kladrubského Polabí za památkovou zónu, které nabylo účinnosti dne 16. prosince 2015;
4. Indikativní seznam UNESCO – 29. května 2007, ref.: 5151.

Další informace jsou přímo z webových stránek www.nature.cz/natura2000

Charakteristika místa:

Lokalita se nachází přibližně mezi obcemi Kladruby nad Labem a Selmice, na pravém břehu řeky Labe, zhruba 7 km ZSZ od Přelouče a zahrnuje podstatnou část areálu Národního hřebčína Kladruby nad Labem.

Ekotop

Geologie: Podél Labe a ve východní polovině lokality holocénní nivní sedimenty (hlína, písek, štěrk) fluviální geneze; v severozápadní části a při severním okraji svrchnopleistocénní navátý převážně křemenný světlý jemnozrný písek eolického původu; v místech současných a bývalých mrtvých a slepých ramen řeky Labe, ve středu jižní části lokality organické převážně tmavě hnědé holocénní sedimenty (slatina, rašelina, hnilokal); v severozápadním cípu lokality minerálně pestré svrchnopleistocénní fluviální sedimenty (písek, štěrk).

Geomorfologie: Území je součástí České tabule, Východočeské tabule, Východolabské tabule, Pardubické kotliny, Kunětické kotliny.

Pedologie: Z větší části fluvizemě modální, převážně z bezkarbonátových nivních sedimentů, při severním okraji lokality kambizemě arenické z písků a štěrkopísků (teras).

Reliéf: Víceméně rovinný reliéf středního toku řeky Labe s četnými tvary fluviální činnosti zejména v jižní části (více či méně zazeměná slepá a mrtvá ramena, mělké protáhlé sníženiny, nízké vyvýšeniny apod.). Průměrná výška 205 m n. m.

Krajinná charakteristika: Krajinnářsky i biologicky významné území zahrnující areál hřebčína s pastvinami, loukami, remízy, stromohadímí starých dutých stromů, četnými alejemi lip a topolů, skupinami starých stromů v pastvinách a soliterními duby. Krajinný charakter doplňují zarůstající slepá říční ramena, tůň, jezírka, se zbytky původních lužních porostů.

Biota

Jedná se o rozmanité a druhově velmi pestré území. Z hlediska EVL je zásadní dlouhodobá přítomnost populací xylofágních druhů brouků lesáka rumělkového (*Cucujus cinnaberinus*) a páchníka hnědého (*Osmoderma eremita*). Při ověřování výskytu lesáka rumělkového byla potvrzena početná stabilní populace tohoto druhu; byl jednoznačně prokázán v řadě alejí, převážně mohutných hybridních topolů (*Populus x canadensis*). Doložen byl také z porostů v části zvané Mošnice i z porostů kolem slepých ramen a kolem Labe na jihovýchodě areálu. Předpokládá se, že jeho rozšíření v rámci EVL je četnější. Z dalších druhů lze zmínit přítomnost zlatohlávka skvostrného (*Cetonischema aeruginosa*) nebo krasce lipového (*Lampra rutilans*). Území je velmi cenné i z hlediska výskytu

obratlovců - byl zde doložen výskyt 8 druhů obojživelníků, 4 druhů plazů, více než 80 druhů ptáků, 5 druhů netopýrů. Celkem se v území nachází více než 30 zvláště chráněných druhů živočichů.

Kvalita a význam

Celý areál je z hlediska výskytu arborikolní fauny významný, na Pardubicku má zásadní význam pro ochranu fauny starých stromů.

Zranitelnost

Ohrožení obou druhů xylofágních brouků představují rekonstrukce alejí a likvidaci přestárých stromů, které mohou znamenat likvidaci stanovišť těchto druhů.

Management

Zabezpečit výskyt jednotlivých dožívajících a odumřelých stromů, ponechávat stojící a padlé odumřelé stromy s dutinami, suchými větvemi a xylofágními houbami. Kde jsou dendrologické úpravy nutné z důvodů zajištění bezpečnosti, uplatňovat metody šetrné k fauně (snížení těžiště, zastřešení dutin bez chemické konzervace).

Možné střety zájmu

Provoz a údržba areálu národního hřebčína, zejména obnova starých alejí a stromořadí (krajinařské hledisko) a zajištění bezpečnosti koní a návštěvníků.

Významní chránění živočichové

Lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*)

Rozšíření Lesák rumělkový je významným prvkem západopalearktické fauny rozšířeným v severní, střední, východní a jihovýchodní Evropě (ve střední Evropě Bavorsko, Rakousko, Česká republika, Slovensko a Polsko). V České republice byl dlouho znám pouze z Beskyd (NPR Mionší) a z lužních lesů při dolním toku Dyje. Od devadesátých let 20. století je postupně hlášen z lesů na dolním toku Odry, Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách 84 Bezobratlí z povodí Bečvy, z Bílých Karpat a z řady lokalit ve středních a východních Čechách (Polabí, Poohří). Biologie a ekologie druhu Larvy lesáka rumělkového se vyvíjejí v hniјícím vlhkém, černohnědě zbarveném lýku pod uvolněnou borkou padlých či zlomených listnatých stromů nebo ulomených silných větvích, preferovány jsou kmeny bez přímého kontaktu se zemí. Hlavní hostitelské rostliny jsou buk, osika a další topoly, duby a jiné listnáče. Pro výběr hostitelské rostliny je důležitější odpovídající stupeň rozkladu lýka než druh. Trofické nároky nejsou dostatečně známy, pravděpodobně se larvy i imaga živí hniјícím lýkem, ale larvy, alespoň v chovu, žerou i larvy jiného podkorního hmyzu včetně slabších jedinců vlastního druhu. Lesák rumělkový vyžaduje ke svému vývoji dostatečný počet padlých či zlomených stromů v souvislých lesních porostech s přirozenou skladbou dřevin, vyskytuje se však i v alejích a liniových výsadbách vhodné struktury. Významnými faktory jsou zřejmě zastínění a relativně vyšší vzdušná vlhkost, která je důležitá pro odpovídající proces rozkladu lýka. Vývoj druhu probíhá pouze v určitém stadiu odumírání lýka. Larvální vývoj trvá minimálně dva roky, larvy se kuklí koncem léta, dospělí brouci se líhnou na konci léta či na podzim, přezimují a na jaře se páří a kladou vajíčka. Jinak se vyskytují ve stejném prostředí jako larvy, výjimečně i mimo něj. Většina nálezů spadá do období od října do prosince a od března do dubna. Příčiny ohrožení Pravděpodobnou příčinou ohrožení je nedostatek vhodných biotopů, tedy dostatečného počtu vhodných padlých stromů či zlomů. To je způsobeno jejich plošným odstraňováním, popř. velkoplošnou těžbou a změnami druhového složení porostů. Vazba lesáka na zapojené porosty poskytující zástín a vyšší vlhkost odpovídá současnému převažujícímu stavu listnatých lesních porostů. Limitním faktorem je tedy pravděpodobně pouze množství starého dřeva. Dalším možným faktorem ohrožení může být i aplikace insekticidů v lokalitách výskytu a jejich blízkém okolí. Faktory a činnosti, které mohou negativně ovlivnit populaci druhu na evropsky významných lokalitách • likvidace starých stromů • změny druhové skladby porostů (výsadba SM, BO) • výrazné snížení množství mrtvého starého dřeva v porostech (především úplné odstraňování všech zlomů a padlých kmenů) • výrazné zásahy do alejí a liniových porostů • aplikace insekticidů v lokalitách výskytu a jejich blízkém okolí • velkoplošné hospodaření v lesích na místech výskytu Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách 85 Bezobratlí Management lokalit Pro přežití populací lesáka rumělkového je nutno zajistit kontinuální výskyt substrátu vhodného pro vývoj druhu, tj. zachovat na dané lokalitě co nejvyšší počet starých stromů a starého dřeva v přirozeném rozkladu. Výjimkou je případná likvidace stromů napadených tracheomykozami. Vhodné je maloplošné hospodaření s ponecháním vybraných stromů (jednotlivě či ve skupinách) v souvislém porostu na dožití (ca 50/10ha). Odvoz či

likvidace přirozenou cestou padlých či zlomených stromů (např. i stromů pokácených bobrem), stejně jako dalších forem starého odumřelého dřeva jsou možné jen ve velmi omezené míře. V případě výskytu v alejích a liniových porostech je pro zachování současného stavu třeba zamezit kácení a odstraňování topolů i dalších dřevin vhodné věkové kategorie

Páchník hnědý (*Osmoderma eremita*)

Prioritní druh Rozšíření Druh evropských listnatých lesů rozšířený od severozápadního Španělska přes Francii, Benelux, Německo, Švýcarsko, Rakousko, Itálii, Polsko, Maďarsko, Českou republiku, Slovensko, Ukrajinu, Bělorusko do evropského Ruska i s předhůřím Kavkazu, na jih na Balkán včetně Řecka, na sever do jižní Skandinávie. Chybí na Britských ostrovech, pouze staré nálezy jsou známy z Nizozemska a Dánska. Druh má v současnosti komplikovanou taxonomii. V rámci Evropy bylo odlišeno několik druhů, které jsou různými autory hodnoceny na různé úrovni. Pravděpodobné a kompromisní řešení je jejich hodnocení jako poddruhů druhu *O. eremita*. V České republice se vyskytuje v současnosti lokálně. Největší počet lokalit a nálezů je znám z jižní Moravy a Třeboňska. Řada dalších lokalit (celkem přes 200) je však známa z celého území ČR, v oblastech do nadmořské výšky 600 m. Biologie a ekologie druhu Páchník hnědý je saproxylofágem, typickým druhem osídlujícím stromové dutiny. Larvy mají víceletý vývoj v trouchu v dutinách živých listnatých stromů (vrb, dubů, lip, jilmů, ovocných stromů aj.), především ve střední a horní části kmene. Preferuje pravděpodobně osvětlené kmeny a dutiny, proto lze často nalézt populace páchníka v solitérních stromech či alejích. Imaga se objevují od května do září. Aktivují večer a v noci, dutinu však opouštějí jen výjimečně, létat jsou schopni pouze na velmi krátké vzdálenosti. Živí brouci se vyznačují charakteristickou vůní, popisovanou jako vůně juchtoviny (starých vydělaných kůží) či vůni zimostrázku. Příčiny ohrožení Páchník hnědý se vyskytuje na dvou typech stanovišť. Jednak jsou to porosty dnes klasifikované jako původní listnaté lesy, které však v minulosti byly specifickým hospodářským způsobem využívány (lokalita na jižní Moravě (Soutok – kdysi řídké pastevní lesy, Křivé jezero – částečně kdysi využívané jako vrbovna), Buky nad Vysokým Chvojnem apod.), ve většině případů jsou to však staré parky a aleje, případně obory či staré ovocné sady. Tyto antropogenní biotopy představují dnes většinu lokalit, z čehož lze odvodit i příčiny ohrožení druhu. Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách 86 Bezobratlí Zákaz lesní pastvy a s tím související vyšší zakmenění v lesích, likvidace stromů na pastvinách, mezích a kolem cest, dnes především odstraňování starých stromů (jak osídlených, tak k osídlení vhodných – v parcích i lesích, kde se páchník hnědý vyskytuje) a související likvidace alejí. Podobně u porostů, částečně využívaných, jako vrbovny pak upuštění od tradičního managementu, tedy ořezávání (pollardingu). Dalším významným faktorem je vypalování a sanace dutin stromů. Samotné dutiny pak nesmí být otevřeny dešti. Přehlíženým faktorem ohrožení může být i nadměrné využívání larev jako rybářských návnad v lokalitách na hrázích rybníků. Nepřehlédnutelným faktorem je i aplikace insekticidů v lokalitách výskytu a jejich blízkém okolí. Vzhledem k tomu, že došlo k fragmentaci původního areálu (odlesnění) má páchník hnědý sklon k vytváření mikropopulací, které jsou o to více náchylné k vymření z vnitřních příčin. Zachování alejí je klíčovým faktorem umožnění komunikace mezi mikropopulacemi. Populace na většině lokalit pravděpodobně pouze dožívají, protože se v blízkosti dnes osídlených stromů nevyskytují náhradní stromy vhodné do budoucna. Faktory a činnosti, které mohou negativně ovlivnit populaci druhu na evropsky významných lokalitách • odstraňování listnatých stromů s dutinami • sanace dutin vypalováním, vyžděním apod. • odstranění alejí, celková rekonstrukce alejí • velkoplošná holosečná těžba v místech výskytu v porostech s přírodě blízkou druhovou skladbou • výrazné změny druhové skladby porostů (výsadba stanovištně nepůvodních dřevin – SM, BO) • upuštění od tradičního managementu břehových porostů – ořezávání hlavatých vrb, zákaz lesní pastvy (vedoucí k vyššímu zakmenění) • zarůstání hájů a břehových porostů náletem (akát, bez černý aj.) • aplikace biocidů v lokalitách výskytu a jejich blízkém okolí Management lokalit Hlavním cílem managementu je zachování časové kontinuity výskytu dostatečného množství dutin na lokalitě. Dva hlavní typy stanovišť druhu vyžadují i odlišný přístup k managementu. V případě lesních porostů spočívá management lokalit páchníka hnědého, podobně jako v případě dalších saproxylofágů, v zamezení velkoplošného obhospodařování. Pro jeho vývoj je nutné zachovat stojící dutinové i mrtvé stromy (dutinové stromy je nutno ponechat v porostu bez výjimky) a zajistit lesnickou péči směřující k větší věkové a prostorové diferenciaci lesa. Vhodným způsobem

obhospodařování lesa je výběrný či clonný způsob hospodaření, prováděný jednotlivým nebo skupinovitým výběrem, s ponecháním všech dutinových stromů a malých skupinek zdravých stromů mýtního věku (dubů, lip, jilmů, vrb a dalších vhodných dřevin) na Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách 87 Bezobratlí dožití. V místech výskytu páchníka a v jejich nejbližším okolí by též bylo přínosné pěstovat porosty v rozvolněnějším zápoji, a tím docílit většího oslunění kmenů starých stromů. Zachovat je třeba aleje starých listnatých stromů podél lesních cest. Kácení vzrostlých vrb, topolů a dalších dřevin podél vodních toků ve vymezených územích je nepřijatelné, ale prořezávky, vyřezání náletu a především pravidelné ořezávání (vzniknou hlavaté vrby a topoly) jsou naopak vhodné. V případě antropogenních biotopů (parky, aleje, solitéry) je nutné zamezit odstraňování dutinových stromů, popř. silných větví s dutinami. V případě nezbytně nutných bezpečnostních odstraňování stromů a větví, popř. odůvodněných rekonstrukčních zásahů v alejích, je nutné zajistit, aby skácené osídlené stromy byly ponechány jednu sezonu nedaleko místa výskytu, popř. na jiných blízkých vhodných místech, aby populace mohla osídlit jinou dutinu. V takových případech (které lze charakterizovat jako přímý zásah do biotopu zvláště chráněného druhu) je nutné získat odborný posudek a doporučení o přesném provedení sanačních prací. Odstranění celých alejí, stejně jako plošnou náhradu starých stromů v aleji za sadbové stromky je nutné vyloučit. Doplnění (dosadba a náhrada odumřelých stromů) a prodlužování alejí jsou však velmi vhodné, aby tak byly vytvořeny náhradní biotopy v budoucnu. Postupná dosadba vhodných druhů stromů (především domácích druhů listnáčů) je nutnou součástí aktivního managementu obzvláště v případě stejnověkových alejí. Jako prvek aktivní ochrany tohoto druhu je vhodné doporučit sázení alejí vhodných listnatých dřevin i v blízkosti vymezených území, které by do budoucna umožnily komunikaci mezi dnes izolovanými populacemi. Žádoucí je výsadba solitér a malých skupinek stromů na pastvinách a vrb kolem vodních toků. U vrb je velmi žádoucí ořezávání (pollarding), tedy management, který vytváří hlavaté vrby a zvyšuje pravděpodobnost výskytu vhodných dutin i v relativně mladých stromech. Je nutné na každé lokalitě provést sčítání či odhad obsazených stromů, a stromů, které v horizontu 20–150 let nahradí současné obsazené stromy. Na podkladě těchto znalostí je pak nutné upravit management dotčené lokality. V případě nedostatku vhodných náhradních stromů je nezbytné zajistit v blízkém okolí současných lokalit dostatečné množství vhodných starých stromů (např. postupným převodem na střední les). V případě kritického nedostatku vhodných stromů je na místě přistoupit k pollardingu (u vrb, lip, jilmů, popř. dalších druhů).

Mapa Natura 2000

